

Redactioneel

Van interculturaliteit naar inclusiviteit

Cultuur is van en voor iedereen. Ongeacht de plek waar je woont, uit welk gezin je komt of welke culturele achtergrond je hebt, ongeacht leeftijd, geslacht, beperking of opleiding', schrijft minister Van Engelshoven van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in haar visiebrief. Een kleine tien jaar geleden schreef de toenmalige cultuurminister Plasterk: 'het cultuurbeleid is "inclusief", dus bedoeld voor alle Nederlanders.' Ook Emanuel Boekman gaat hier in zijn proefschrift uit 1939 op in, als hij betoogt dat het bevorderen van toegankelijkheid het sluitstuk vormt van de overheidsbemoeienis met oude en nieuwe kunst. Inclusiviteit en cultuurbeleid zijn dus bekenden van elkaar, stelt Erik Schrijvers in het openingsartikel van deze *Boekman*.

In haar terugblik op diversiteitsbeleid merkt Christine Delhaye op dat inclusiviteit de meest recente is in een reeks van termen die al decennia lang uiting geven aan ambities van het Rijk om het culturele veld meer pluriform te maken. Het begrip inclusiviteit volgde het concept culturele diversiteit op, dat op zijn beurt interculturaliteit afloste. Maar ondertussen is het culturele veld nog steeds te 'wit', blijkt uit onderzoek in de Rotterdamse cultuursector.

Dat komt deels doordat de overheid vanaf oktober 2010 geen rol meer voor zich zag weggelegd om culturele diversiteit te ondersteunen. De sector zelf pakte in 2011 de draad op met de lancering van de Code culturele diversiteit, een leidraad om culturele instellingen diverser te maken. In 2016 blies de Federatie Cultuur de code nieuw leven in, nadat ze op de achtergrond was geraakt. Het stimuleren van culturele diversiteit maakt inmiddels deel uit van een veel ruimere doelstelling, namelijk die van inclusiviteit, waar bijvoorbeeld ook leeftijd, geslacht en seksuele geaardheid onder vallen.

In het zogenaamde Noordwijkoverleg werken de grote theatergezelschappen aan een betere afspiege-

ling van de maatschappij binnen hun personeel, programmering, publiek en partners (de 4 p's). Het Nederlands Filmfonds streeft naar meer diversiteit in Nederlandse films en Stichting 5D beijvert zich om de positie van mensen met een handicap in de professionele podiumkunsten te verbeteren. Inclusiviteit staat eveneens centraal in de handreiking *Basis voor cultuureducatie* waarin het Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA) pleit voor een integrale aanpak van thema's binnen de lessen, programma's en andere activiteiten.

Voor echte inclusiviteit is aandacht voor de 4 p's noodzakelijk, maar ook is de manier waarop we kijken naar cultuurparticipatie hoognodig aan actualisering toe, benadrukt Anna Elffers in een krachtige epiloog. Onderzoek naar de niet-bezoekers van het gevestigde cultuuraanbod is daarbij cruciaal. Wie geen gevestigde cultuurinstellingen bezoekt is niet geïnteresseerd in cultuur, concluderen beleids- en cultuurmakers nog steeds. De non-participant participeert echter wel degelijk, maar in een ander dan het gevestigde cultuuraanbod. Elffers stelt dat het goed zou zijn als cultuurprofessionals ontdekken dat uitgaan van wat mensen al doen aan cultuur veel kansrijker en democratischer is dan proberen hun gedrag en voorkeuren te veranderen. Die denkwijze is al terug te vinden in het recente sectoradvies muziek van de Raad voor Cultuur. En dat is een goed teken. ●